

Knapp Éva:

II. Rákóczi Ferenc

Aspirationes/Aspirations

című művének irodalmi

mintáihoz

Serenif. Franciscus
Transylvania Hospes
cum a periculo vita
liber evasisset AD 1703.

Rakoczy Princeps
in Collegio Podoliner
Neostadio mirabiliter
evasisset AD 1703.

II. Rákóczi Ferenc 1703-ban

Expiratiōnes. Aspiratiōnes
Principis christiani. D'un Prince chrétien.

Surgens ex lecto.

En se levant.

Domine Deus, qui me non
as meritis, sed sola digna-
tione misericordie tue imagi-
nem tuam conseruasti intactam.
Effice me sanctissimum, sancti-
sime, in iustitia, et
in misericordia, ut conser-
uatus tuum in hac die, in illo
saeculo perfectionis, quem desi-
deras a me.

Seigneur mon Dieu, qui par un par-
ticulier de votre miséricorde, et non par
aucun mérite de ma part, m'avez voulu
conseruer sur la terre intacte, et semblable à
votre image en sainteté, en justice, et en
miséricorde, afin que j'accomplisse en
ce jour votre ouvrage dans la dignité
de perfection que vous demandez
de moy.

Da mihi Domine pedum
param adstrictam sapientiam,
ut regere valeam illos, quos des-
tinasti mihi in charitate Domini
tui Iesu-Christi.

Donnez moy, mon Dieu cette sa-
pience qui est attachée à votre thron, que
je sache gouverner ceux, qui vous
m'avez soumis dans la charité de
notre Seigneur Iesus-Christ.

Verum exemplar Principis
Iesu-Christi! adiuua
gratia tua, ne deus cor
meum deflectam à te, cum

O mon Iesus-Christ véritable
Prince aide moy par ta grace,
afin que je ne détourne point de
toi mon cœur, qu'il que je

[Signature]

ouvrage de prince & Nagasaki
paraphé de sa justice & main.

Aspirations/Aspirations, BnF Mss. Lat. 13628, címoldal II. Rákóczi Ferenc kézjegyével

Giovanni Bona 1609–1674

VIA COMPENDII

A D D E V M.

Bibliotheca Franzoni.

Per motus anagogicos, &
orationes iaculatorias.

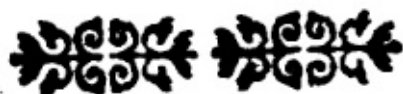
Liber Isagogicus ad my-
sticam Theologiam .

A V C T O R E

D. IOANNE BONA

è Monte Regali Con-
greg. S. Bernardi
Ordinis Cister-
ciensis

ABBATE GENERALI.

Romæ Typis Ang. Bernabò à Verme. 1697.
Superiorum permisso.

Digitized by

Google

Az első kiadás címlapja

alcím	aspiráció darab száma	bibliai, liturgikus- és imádság irodalmi részek darabszáma	átlagos arányszám
-----	-----	-----	-----
Surgens ex lecto	5	7	5/7 (71%)
Inter lavandum et induendum	6	4	6/4 (150%)
Ad aspectum confluxus aulicorum	3	1	3/1 (300%)
Ad aspectum throni	3	1	3/1 (300%)
In transitu ad ecclesiam	4	1	4/1 (400%)
In ingressu in ecclesiam	3	5	3/5 (60%)
In reditu ex ecclesia	3	4	3/4 (75%)
Ante consilium tenendum	4	6	4/6 (66%)
Consilio finito	3	1	3/1 (300%)
Ad prandium	3	3	3/3 (100%)
Finito prandio	2	1	2/1 (200%)
Ante quodlibet opus	3	1	3/1 (300%)
Inter venandum	3	4	3/4 (75%)
In actu publico et pompa	4	4	4/4 (100%)
Ante decubitum coram lecto	3	3	3/3 (100%)
In temptatione vanitas et superbiae	4	5	4/5 (80%)
In temptatione irae	3	4	3/4 (75%)
In temptatione invidiae	3	4	3/4 (75%)
In temptatione avaritiae	3	2	3/2 (150%)
In temptatione gulae	3	1	3/1 (300%)
In temptatione luxuriae	3	5	3/5 (60%)
In temptatione acediae	3	2	3/2 (150%)
In temptatione visus	3	0	3/0 (nincs)
In temptatione auditus	3	0	3/0 (nincs)
In temptatione odoratus	3	1	3/1 (300%)
Inter dolores corporis	6	1	6/1 (600%)
In ariditate	3	0	3/0 (nincs)
Inter conversandum	3	2	3/2 (150%)

A bibliai, liturgikus és imádsági irodalmi részek darabszáma az
Aspirationes első részében

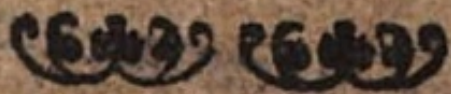
MANVDVCTIO

AD COELVM

Medullã continens Sanc-
torum Patrum, & ve-
terum Philosopho-
rum.

AVCTORE

D. IOANNE BONA
è Monte regali Congr. Re-
form. S. Bernardi Ord.
Cist Abbate generali, &
Sac. Indicis Congr.
in Vrbe Consul-
tore.

ROMAE

Typis Angeli Bernabò 1658

superiorum Permissu.

Az első kiadás címlapja

Benedictinum Anglorum
HOROLOGIUM
ASCETICVM.

Edouardus Parisius
INDICANS
Modum ritè, & cum fructu
obeundi Christianas exercita-
tiones, quæ singulis, certis-
que diebus occurrunt.

A Domno JOHANNE BONA, Con-
gregationis Reformate S. Bernardi Ordi-
nis Cisterciensis Abbate, (postea Titul.
S. Bernardi ad Thermas S. R. E. Cardi-
nali) concinnatum.

Opus Posthumum, quod nunc primùm
prodit in lucem.

PARISIIS,

Apud LUDOVICUM BILLAINE

M. DC. LXXVI.

CVM PRIVILEGIO REGIS.

Az első kiadás címlapja

alcím	aspiráció darab száma	bibliai, liturgikus- és imádság irodalmi részek darabszáma	átlagos arányszám
-----	-----	-----	-----
Surgens ex lecto	5	7	5/7 (71%)
Inter lavandum et induendum	6	4	6/4 (150%)
Ad aspectum confluxus aulicorum	3	1	3/1 (300%)
Ad aspectum throni	3	1	3/1 (300%)
In transitu ad ecclesiam	4	1	4/1 (400%)
In ingressu in ecclesiam	3	5	3/5 (60%)
In reditu ex ecclesia	3	4	3/4 (75%)
Ante consilium tenendum	4	6	4/6 (66%)
Consilio finito	3	1	3/1 (300%)
Ad prandium	3	3	3/3 (100%)
Finito prandio	2	1	2/1 (200%)
Ante quodlibet opus	3	1	3/1 (300%)
Inter venandum	3	4	3/4 (75%)
In actu publico et pompa	4	4	4/4 (100%)
Ante decubitum coram lecto	3	3	3/3 (100%)
In temptatione vanitas et superbiae	4	5	4/5 (80%)
In temptatione irae	3	4	3/4 (75%)
In temptatione invidiae	3	4	3/4 (75%)
In temptatione avaritiae	3	2	3/2 (150%)
In temptatione gulae	3	1	3/1 (300%)
In temptatione luxuriae	3	5	3/5 (60%)
In temptatione acediae	3	2	3/2 (150%)
In temptatione visus	3	0	3/0 (nincs)
In temptatione auditus	3	0	3/0 (nincs)
In temptatione odoratus	3	1	3/1 (300%)
Inter dolores corporis	6	1	6/1 (600%)
In ariditate	3	0	3/0 (nincs)
Inter conversandum	3	2	3/2 (150%)

A bibliai, liturgikus és imádsági irodalmi részek darabszáma az
Aspirationes első részében

<u>Sor</u> <u>szám</u>	<u>Cím</u>	<u>Aspirációk</u> <u>darabszáma</u>
1	Ad aspectum castrorum/A tábor megpillantásakor	3
2	In motu castrorum/A tábor elindulásakor	3
3	In metatione castrorum/Táborveréskor	3
4	In instruenda acie/A csatarend felállításakor	3
5	In conspectu inimicorum/Az ellenség megpillantásakor	3
6	Ad sonitum classici/A harci trombita hangjára	3
7	Obtenta victoria/A győzelem birtokában	1+3
8	Ad aspectum cadaverum/A holttestek megpillantásakor	3
9	Proelio perduto, in fuga/A csata elvesztése után a menekülésben	3

A második rész aspirációinak áttekintése

Ad sonitum classici (1.)

Sancte Deus, sancte, fortis, sancte,
immortalis, miserere nobis!

Sanctus, sanctus, sanctus Dominus Deus
Sabaoth!

Tibi laus, tibi honor, tibi gloria in
saecula saeculorum, amen!

Ad sonitum classici (2.)

Hi clangores tubarum vocant
me tot hominum millia ad iudicium
tuum.

Fac, Domine, ut illius memoriam tam
sane timentes memoremus, ne illa, quae
nostra dictat obligatio, agere
negligamus!

Ad sonitum classici (3.) (25:13–16)

Sors et vita nostra in manu tua sunt,
Domine.

Suscipe morientium spiritum!

Respice viventium et ex voluntate tua se
exponentium sacrificium!

Ne memineris peccatorum, quae
fecimus, sed da, ut in charitate tua seu
moriatur, seu vivamus!

confer szöveghelyek

Trisagion: Sanctus Deus, sanctus, fortis,
sanctus, immortalis, miserere nobis!

Sanctus: Sanctus, sanctus, sanctus
Dominus Deus Sabaoth!

Antifona: Tibi laus, tibi gloria, tibi
gratiarum actio, honor, virtus et fortitudo
in saecula saeculorum

és/vagy Virágvasárnapi körmeneti
hymusz része; IX. századi körmeneti
hymusz, cf. Mat.21,1–16; a szentmise
része az evangélium után,
Szentháromság dicséret

confer szöveghelyek

Apoc. 8,2 clangores tubarum

Apoc. 9,13–16

bevett levélfordulat: obligatio dictat

confer szöveghelyek

Ordo commendatio animae szertartás
szövege: In manus tuas, commendo
spiritum meum [...]

Suscipe, Domine, servum tuum [...]

Ne memineris iniquitatem eius [...] ne
memineris, Domine [...]

Az Ad sonitum classici három aspirációjának forrásai

Proelio perduto, in fuga (2.)

Fecisti me

petere, ut tua sacrosancta voluntas
adimpleatur in me.

Da posse tolerare,
quam in me voluisti adimplere, ne tuum
beneplacitum sit mihi tristitiae argumentum!

Proelio perduto, in fuga (3.)

Obtuli me tibi,

Domine, pro salute populi mei.

En, tibi hoc sacrificium reitero, quod si
necdum tibi
placuit acceptare,
placeat,
quaeso, tibi me
pro illo conservare.

Fac tamen, ne desiderium meae salutis
excedat umquam mensuram tuae voluntatis!

confer szöveghelyek

Augustinus, *Confessiones*, 1.1.1; 1.2.2;
1.6.10; 13.1.1

Teréz, Avilai, Szent, *Operum S. Matris
Teresae de Iesu [...] Pars secunda [...] Via
Perfectionis [...]*, Coloniae, 1627, 113. p.:
„[...] possibile erit, ut tua in me voluntas
adimpleatur et fiat” / 129. p.: „[...] facillime
nos adimplere posse [...] ut voluntas eius in
nobis fiat; hinc etiam ab eo petit [...]”

Uo., 153. p.: „[...] iam tum in hoc mundo
regni caelestis a Deo pignora accepit; in quo
non secundum suum, sed Regis ipsius,
beneplacita vivet.” /

Teréz, Avilai, Szent, *Operum S. Matris
Teresae de Iesu [...] Pars secunda [...] Exclamationes,
vel meditationes animae ad
Deum Suum [...]*, Coloniae, 1627, 330. p.:
„Tu, propter tuam quaeso, media necessaria
providero, ut sic anima mea tibi magis ad
beneplacitum ac velle tuum, quam suum
ipsius, serviet.”

confer szöveghelyek

Philippus de Berlaymont, *Paradisus
puerorum [...]*, Coloniae, ²1619, 53. p.:
„Ego veni ad te, et obtuli me tibi [...]” /

Antoine Sucquet, *Via vitae aeternae [...]*,
Antverpiae, 1625, 910. p.: „[...] da gratiam
ut sicut me titum obtuli, et offero [...] tibi” /
934. p.: „[...] ita tibi placet, placet mihi;
velle enim meum obtuli tibi [...]”

Sancti Bernardi Claraevallensi *Opera
omnia*, Antverpiae, 1616, 1347. p., In coena
Domini sermo X: „Ego sum [...] libans Deo
Patri pro salute populi mei” cf. Jo. 15,13 /
vö. még Rákóczi 1705. évi vezérlő fejedelmi
esküje

Luc. 22, 14–23

jogi kifejezés (utalás az egyházi szavazás
három módjára)

jogi kifejezés, vö. pl. *Corpus Juris
Hungarici* 1659. évi I. Decretum, articulus
85.

Ábrahám fája ma

Peter Paul Rubens, Ávilai Szent
Teréz, 1615